

Protokół
z posiedzenia Zespołu problemowego ds. ubezpieczeń społecznych
Rady Dialogu Społecznego
z dnia 02 grudnia 2020 r.

Miejsce posiedzenia: Wideokonferencja

Przewodniczący: Waldemar Lutkowski, Przewodniczący Zespołu problemowego ds. ubezpieczeń społecznych, Forum Związków Zawodowych

W posiedzeniu wzięli udział członkowie Zespołu, Stanisław Szwed, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej; Eliza Wiśniewska, Zastępca Dyrektora Departamentu Ubezpieczeń Społecznych w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej; Gertruda Uścińska, Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych; Dominik Wojtasiak, Dyrektor Departamentu Legislacyjno-Prawnego w ZUS; pozostali zaproszeni goście oraz eksperci.

Porządek obrad:

1. Projekt rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie nadania statutu Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-wypracowanie stanowiska Zespołu.
2. Rozpoczęcie analizy systemu ubezpieczeń społecznych.
3. Sprawy różne.

Ad 1

Przewodniczący, Waldemar Lutkowski powitał wszystkich i przeczytał porządek obrad. Wskazał, że odnośnie punktu drugiego, NSZZ „Solidarność” wysłała swoje stanowisko poruszające zagadnienia związane z ubezpieczeniami społecznymi. Zwrócił uwagę na wniosek OPZZ, które w październiku postulowało o zwołanie posiedzenia zespołu w celu dokonania przeglądu systemu emerytalnego, w tym przeprowadzenia dyskusji na temat

emerytur stażowych. Zasugerował wypracowanie wspólnego stanowiska Zespołu odnośnie projektu rozporządzenia dotyczącego nadania statutu ZUSowi.

Gertruda Uścińska, Prezes ZUS powiedziała, że w uzasadnieniu do projektu rozporządzenia w sprawie nadania statutu ZUSowi określa się kluczowe kwestie, w tym czas od jakiego ukonstytuowałby się statut. Poinformowała, że ZUS przeszedł duże zmiany dotyczące funkcjonowania w ostatnim okresie. Jako cel zmian wskazała między innymi podniesienie efektywności procesowej oraz przyjęcie nowych obowiązków spowodowanych pandemią. Zaznaczyła, że struktura ZUS to 43 jednostki terenowe oraz dodatkowe mniejsze jednostki. Poinformowała o planowanych zmianach w zakresie między innymi wyodrębnienie niezależnych centrów ze struktury jednostek w celu efektywniejszego wykorzystania zasobów instytucji. Powiedziała, że istnieje obecnie 89 centrów zarządzanych przez dyrektorów oddziałów, które zatrudniają ponad 2000 ludzi. Poinformowała o przyjęciu przez ZUS strategii działań na najbliższe trzy lata, odnoszącej się do kwestii odciążania płatników składek, automatyzacji wypłat świadczeń, unowocześnienia ZUS i wprowadzenia multizadaniowości. Wskazała na plany zrezygnowania z komórek w centrali ZUS na rzecz określenia większych obszarów i wprowadzenia zarządzania dostosowanego do zmian społeczno-gospodarczych.

Sebastian Koćwin, OPZZ powiedział, że OPZZ wypracowało uwagi odnośnie projektu statutu w oparciu o konsultacje ze związkami zawodowymi, które funkcjonują w ZUSie. Wskazał na zapis dotyczący upoważnienia przez prezesa ZUS do reprezentowania zakładu przez inne osoby i zaproponował zmianę, aby w pierwszej kolejności upoważniać pracowników zakładu, a w przypadku braku możliwości dopiero osoby niebędące pracownikami ZUS. Zapytał dlaczego zatrudnia się zewnętrzne kancelarie prawne, w sytuacji gdy ZUS dysponuje bogatą kadrą radców prawnych. W tym kontekście zwrócił uwagę na możliwość zaoszczędzenia środków. Wyraził wątpliwość dotyczącą planów powołania ogólnych centrów kontroli wewnętrznej. Zasugerował powołanie Departamentu Prewencji Rentowej oraz rozszerzenie zapisu dotyczącego bezpośredniej obsługi płatników składek o pośrednią obsługę za pomocą środków audiowizualnych.

Gertruda Uścińska, Prezes ZUS wskazała na zwiększenie poziomu obiektywizmu oraz transparentności wykorzystania środków dzięki obsłudze przetargów przez renomowane kancelarie prawne, które są niezależne od ZUSu.

Dominik Wojtasiak, Dyrektor Departamentu Legislacyjno-Prawnego w ZUS powiedział, że zewnętrzne kancelarie są zatrudniane do zadań zewnętrznej obsługi prawnej, wsparcia w postępowaniach sądowych oraz obsługi 43 jednostek terenowych. Podkreślił, że zewnętrzna obsługa jest świadczona przez dwie osoby, z czego jedna to adwokat, który nie może świadczyć pomocy prawnej na podstawie innej umowy niż cywilna, ze względu na zapisy prawa. Poinformował, że koszt obsługi wynosi około kilkadziesiąt tysięcy złotych w rozłożeniu na 43 jednostki terenowe. Zadeklarował, że większość kwestii jest zlecana radcom prawnym zatrudnionym przez ZUS. Podkreślił, że na przestrzeni lat zewnętrzne kancelarie były angażowane tylko w kluczowe sprawy np. niektóre przetargi, kwestie dotyczące prawa karnego i ochrony danych osobowych. Poinformował, że kwoty nie przekraczają 30 tys. euro za wsparcie. Przedstawił sposób wyboru kancelarii prawnych i oznajmił, że nie ma powodu, aby mówić, że środki są wydawane nieracjonalnie. Zaznaczył, że przy pracy zewnętrznych kancelarii centrala ZUSu bierze czynny udział.

Bogdan Kubiak, NSZZ „Solidarność” zaznaczył, że podobna problematyka była poruszona podczas obrad Rady Nadzorczej ZUS we wrześniu. Wskazał na brak projektu regulaminu wewnętrznego ZUS, który miałby regulować działanie jednostek ujętych w art. 9 – 12 statutu. Stwierdził, że dotychczasowe zmiany statutu Zakładu wymagały stosownego rozporządzenia ministra, a po wprowadzeniu nowego statutu, minister nie będzie miał wpływu na podejmowane działania w centrali Zakładu. Wskazał na skutki zmian w postaci braku bezpośredniego nadzoru Ministra Rodziny i Polityki Społecznej nad ZUSem.

Krzysztof Malecki, FZZ oznajmił, że FZZ odniesie się w sposób szczegółowy drogą pisemną do projektu statutu ZUSu. Wskazał na zagrożenie dla funkcjonowania ZUSu i na nakładanie nowych obowiązków na ZUS w związku z pandemią. Sprzeciwił się procesowi centralizacji i modernizacji struktury ZUS. Podkreślił, że specyfika pracy ZUSu będzie wymagać obecności czynnika ludzkiego, pomimo postępującej automatyzacji. Wskazał na wysoki stopień wąskiego wyspecjalizowania poszczególnych komórek oraz zaznaczył, że połączenie ich może zachwiać poprawne funkcjonowanie. Powiedział, że proces centralizacji mógłby objąć jedynie sektory płatników składek, kontroli oraz księgowości. Wskazał na potrzebę ograniczenia używania dokumentów papierowych. Podkreślił, że projektowane zmiany utrudnią dyscyplinę czasu pracy, a likwidacja Biura Rady Nadzorczej może powodować obniżenie rangi Rady Nadzorczej w Zakładzie.

Wojciech Nagel, BCC podkreślił istotną rolę Rady Nadzorczej w ZUSie i sprzeciwił się odwoływaniu jej. Zaznaczył, że ZUS to największa instytucja finansowa w Polsce i oczekuje się, żeby funkcjonowała jak instytucje z rynku prywatnego oraz kierowała się tak zwanymi dobrymi praktykami. Powiedział, że statut i regulamin organizacyjny to narzędzia, które pozwalają lepiej funkcjonować firmie, a zarząd i prezes powinni je tak modernizować, aby firma dążyła do poprawy swojego funkcjonowania.

Bogdan Grzybowski, OPZZ zaznaczył, że struktura organizacyjna i zarząd przeszły już szereg unowocześniających zmian, w tym informatyzację. Zapytał czy w trakcie wprowadzania zmian, nie będzie redukcji etatów oraz zapytał o przewidywaną liczbę centrów.

Przewodniczący, Waldemar Lutkowski powiedział, że w art. 6 obecnego statutu i w zaproponowanym nowym brzmieniu statutu, w art. 7, który określa zakres prac centrali, byłoby wskazane uporządkowanie punkt 1 poprzez wyłączenie z tego punktu Funduszu Alimentacyjnego.

Gertruda Uścińska, Prezes ZUS oznajmiła, że jest to otwarta kwestia do dyskusji. Podziękowała za uwagi partnerów społecznych. Stwierdziła, że w jej opinii, centra kontroli są lepszym rozwiązaniem i przyczyniły się do poprawy jakości pracy. Powiedziała, że wcześniej kontroler podlegał dyrektorowi, którego kontrolował. Zwróciła uwagę, by w dobie pandemii oddalić w czasie dyskusje o formalnej nazwie jednostki Rady Nadzorczej i zadeklarowała, że żaden z pracowników Rady Nadzorczej nie zostanie zwolniony. Podkreśliła dążenie do ograniczania kontaktów osobistych i redukcje kolejek do oddziałów ZUSu, między innymi poprzez obsługę e-wizyt przez telefon. Poinformowała o procesie digitalizacji dokumentów oraz o optymalizacji warunków pracy w związku z procesem ogólnej informatyzacji w Zakładzie.

Dominik Wojtasiak, Dyrektor Departamentu Legislacyjno-Prawnego w ZUS powiedział, że dokonanie zmian w art. 6 statutu nie stanowiłoby uciążliwości ponieważ byłyby to zabieg legislacyjny ale nie podjęto takich prac, aby nie zaburzać rozumienia prawnego dokumentu.

Przewodniczący, Waldemar Lutkowski wskazał na plany likwidacji wszystkich czterech funduszy, o których mówi ten punkt.

Stanisław Szwed, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej stwierdził, że pochylił się nad tą kwestią i zapytał czy do wysłanego projektu rozporządzenia

zostaną przekazane uwagi partnerów społecznych. Zadeklarował przeanalizowanie uwag razem z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych.

Bogdan Kubiak, NSZZ „Solidarność” zasugerował, aby każda z organizacji przedstawiła swoje uwagi osobno.

Jeremi Mordasiewicz, Konfederacja Lewiatan powiedział, że gdy Rada odrzuci całkowicie propozycje zamieszczone w nowym statucie, to będzie znaczyło o braku zaufania do zarządu jak i instytucji. Zaznaczył, że propozycja zarządu powinna być przyjęta i nie powinna stanowić tematu do dyskusji dla RDS.

Henryk Nakonieczny NSZZ „Solidarność” zasugerował odstąpienie od przygotowania stanowiska RDS. Powiedział, że zewnętrzna organizacja nie powinna narzucać zasad funkcjonowania innej instytucji.

Przewodniczący, Waldemar Lutkowski przyjął koncepcję, aby każda z organizacji osobno ustosunkowała się do statutu.

Ad 2

Stanisław Szwed, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej wskazał, że trwają analizy dotyczące emerytur stażowych i strona rządowa w tym momencie nie może przedstawić konkretnej propozycji. Poinformował, że prace dotyczące zbiegów do tytułów ubezpieczenia przebiegają bez zakłóceń. Wskazał na raport Fundacji INSTRAT, który jest dostępny online i na podstawie którego MRiPS przygotowuje swoją propozycję. Podkreślił znaczenie wprowadzenia mechanizmu kwotowo-procentowego waloryzacji emerytur, połączonego z mechanizmem inflacyjnym. Poinformował, że minimalna podwyżka emerytury wyniesie 50 zł oraz, że trwają konsultacje z ZUSem odnośnie kwestii ubankowienia świadczeń emerytalnych. Zadeklarował współpracę z Radą i powiedział o propozycjach racjonalizacji ubezpieczeń społecznych – próby rozwiązania kwestii tak zwanych emerytur czerwcowych. Wskazał na nowe obowiązki ZUSu wynikające z ustaw COVIDowych.

Sebastian Koćwin, OPZZ zapytał, jakie jest obecne stanowisko strony rządowej dotyczące oskładkowania umów cywilnoprawnych i kiedy byłby przedłożony projekt dotyczący tej kwestii. Wskazał na raport przygotowany na zlecenie ZUS-u, w którym wskazano, że najczęstsze przypadki zbiegu tytułów do ubezpieczeń to łączenie umowy o pracę z umową

zlecenia lub umowy o pracę z pozarolniczą działalnością gospodarczą. Te dwa przypadki stanowią ok. 87% ze wszystkich przypadków zbiegów. Podkreślił, że w skali UE nieopłacanie zbiegów do tytułów ubezpieczeń jest marginalne. Zapytał, czy MRiPS zaangażuje się w kwestię oskładkowania umów cywilnoprawnych.

Stanisław Szwed, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej powiedział, że stosowna propozycja zostanie przedstawiona Zespołowi przez MRiPS, przy współpracy z ZUSem. Zwrócił uwagę na nowy raport dotyczący systemów emerytalnych w Europie.

Henryk Nakoneczny NSZZ „Solidarność” odniósł się do potrzeby dokonania zmian w zakresie kumulacji zbiegów przy jednoczesnym powiązaniu z ujednoczeniem podstawy wymiaru opłacania składki. Wskazał, że obecne zapisy prawa likwidują korzyści wynikające z kumulacji zbiegów oraz ograniczają możliwość odwoływania się od decyzji dotyczącej braku uznania pracy w szczególnych warunkach. Podkreślił, że należałoby pochylić się nad podstawą wymiaru składek dla osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, żeby móc dokonać szerszych zmian w tym zakresie. Zaproponował przedstawienie projektu modernizacji systemu emerytalnego przez NSZZ „Solidarność”, który będzie stanowił podstawę prac zespołu. Zwrócił uwagę na potrzebę podjęcia prac w zakresie tak zwanych emerytur groszowych oraz na niewystarczającą skuteczność obecnego systemu emerytalnego. Powiedział, że minimalny wzrost emerytury w wysokości 50 zł jest niesatysfakcjonujący i postulował o tej kwoty do 100 zł. Zwrócił uwagę na trudną sytuację gospodarstw domowych emerytów.

Antoni Kolek, Pracodawcy RP zapytał o następujące kwestie - czy zbieg tytułów będzie się wiązał z obowiązkowym objęciem wszystkich umów ubezpieczeniem chorobowym; czy będzie wspólna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne oraz czy będą wprowadzane jakieś zmiany dla osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą. Powiedział, że partnerzy społeczni czekają na propozycje rozwiązań dotyczące emerytur stażowych i emerytur pomostowych. Zadeklarował otwartość do dyskusji w imieniu Pracodawców RP. Wskazał, że Zespół powinien zająć się zagadnieniami dotyczącymi OFE i ogólnoeuropejskimi indywidualnymi produktami emerytalnymi.

Bogdan Grzybowski, OPZZ przypomniał, że w 2018 roku Zespół sformułował główne punkty dyskusyjne – podleganie ubezpieczeniom, zakres podmiotowy, zasady ustalania składek na ubezpieczenia społeczne, warunki nabycia prawa do emerytury, postulat dotyczący

emerytur stażowych, zasady ustalania wysokości emerytury, szczególne warunki nabywania prawa do emerytury, postulat o niewygasającym charakterze emerytur stażowych. Wskazał, że od tego czasu omówiono tematy warunków prawa nabycia emerytury i zbiegów tytułów do ubezpieczenia. Zwrócił uwagę na obowiązek przeglądu systemu emerytalnego przez Radę Ministrów co 3 lata oraz na obowiązek przedkładania informacji dotyczących przeglądu Sejmowi.

Sławomir Łukasiewicz, OPZZ powiedział, że na stronie internetowej Prezydenta RP widnieje petycja dotycząca emerytur stażowych. Postulował o przekazanie do KPRP postulatów dotyczących emerytur stażowych. Zapytał o stanowisko rządu odnośnie tej kwestii.

Katarzyna Duda, OPZZ wskazała, że minimalna emerytura wynosi 1250 zł brutto i wysokość minimalnej emerytury powinna być uzależniona od wskaźnika minimum socjalnego, jako dolnej granicy godziwego życia. Powiedziała, że gdyby wprowadzić ten mechanizm, to minimalna emerytura wynosiłaby 1400 zł brutto.

Stanisław Szwed, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej oznajmił, że kwestia waloryzacji emerytur pozostaje do decyzji Rady Ministrów. Wskazał, że w grudniu 2019 r. dokonano przeglądu OFE i ZUS, a materiały zostały przekazane do Parlamentu i Sejmu w celu rozpatrzenia. Poinformował, że art. 32 dotyczący OFE został uchylony oraz, że decyzja dotycząca zbiegów do tytułów ubezpieczeniowych została podjęta późno ponieważ MRiPS oczekiwało na publikację raportu Fundacji INSTRAT. Zadeklarował gotowość do podjęcia prac, przy czym zaznaczył, że w kwestii emerytur stażowych MRiPS czeka na deklaracje Prezydenta.

Henryk Nakoneczny NSZZ „Solidarność” zaproponował, aby zorganizować wąską grupę ekspertów, która debatowałaby o emeryturach pomostowych. Zadeklarował przedłożenie projektu NSZZ „Solidarności” dotyczącego emerytur pomostowych.

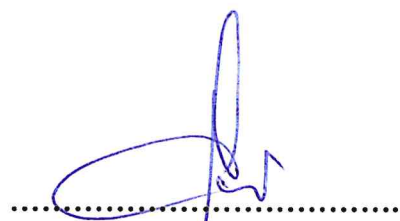
Stanisław Szwed, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej wyraził aprobatę dla pomysłu Pana Nakonecznego i zasugerował włączenie w prace przedstawicieli CIOPu.

Przewodniczący, Waldemar Lutkowski wskazał, aby organizacje zgłaszały swoich przedstawicieli do BRDS.

Henryk Nakonieczny NSZZ „Solidarność” zasugerował, że każda strona powinna zgłosić po 3 osoby. Zarekomendował wskazanie Pani Barbary Surdykowskiej do prac grupy roboczej.

Wojciech Nagel, BCC przypomniał, że w ramach prac Zespołu ds. ubezpieczeń społecznych funkcjonował podzespół ds. emerytur pomostowych, który odnosił sukcesy. Wskazał na niewielkie grono przedstawicieli partnerów społecznych, którzy uczestniczyli w jego obradach (6-7 osób) oraz przedstawicieli strony rządowej, ZUSu, i CIOPu.

Przewodniczący, Waldemar Lutkowski przychylił się, aby oddelegowano do prac grupy roboczej po trzech przedstawicieli ze strony pracowników i strony pracodawców. W związku z wyczerpaniem tematów będących przedmiotem posiedzenia, zakończył obrady Zespołu.

Waldemar Lutkowski

Przewodniczący Zespołu
ds. ubezpieczeń społecznych RDS

Sporządził
Wiktor Szatkowski
Biuro Rady Dialogu Społecznego